

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.30g/2018 privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea cu privire
la Procuratură (*independența procesuală a procurorilor*)

nr. 30 din 29.03.2018

Monitorul Oficial nr.195-209/100 din 15.06.2018

* * *

Curtea Constituțională, judecând în componența:
Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,
Având în vedere sesizarea depusă la 19 martie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 martie 2018 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate:

- a articolului 52 alineatul (2) punctul 2) din Codul de procedură penală nr.122 din 14 martie 2003 [în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#), în vigoare până la 1 august 2016];
- a articolelor 53¹ alineatul (2) litera d) și 299² alineatul (1) punctul 2) din Codul de procedură penală nr.122 din 14 martie 2003;
- a articolului 3 alineatul (6) din [Legea nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură, ridicată de către dna avocat Angela Procopciuc, în dosarul nr.1a-277/2016, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 19 martie 2018 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Bălți (dnii judecători Ala Rotaru, Ruslana Burdeniuc și Dumitru Pușca), în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin ordonanța din 10 februarie 2014, procurorul din cadrul Procuraturii Bălți a dispus neînceperea urmăririi penale și clasarea procesului penal, pentru că acțiunile dlor I.Eremciuc, E.Scurtu și M.Scurtu nu prezintă elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de articolele 164 [*Răpirea unei persoane*], 166 [*Privațiunea ilegală de libertate*], 187 [*Jaful*], 188 [*Tâlhăria*] din [Codul penal](#).

4. Pe 4 martie 2014, în baza plângerii dlui O.Andrițchi din 19 februarie 2014, procurorul Procuraturii Bălți a anulat, în exercițiul atribuțiilor de control ierarhic, ordonanța de neîncepere a urmăririi penale și de clasare a procesului penal din 10 februarie 2014 și a dispus, totodată, începerea urmăririi penale *in rem* în legătură cu comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 164 alin.(2) lit.e) [*Răpirea unei persoane*] din [Codul penal](#).

5. Prin ordonanța din 30 mai 2014, emisă de către un procuror de la Procuratura Bălți, dl I.Eremciuc a fost pus sub înavuire pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 164 alin.(2)

lit.e) [Răpirea unei persoane] și 187 alin.(2) lit.b), e) și f) [Jafu] din [Codul penal](#). Pe 6 noiembrie 2014, procurorul a trimis cauza penală către Judecătoria Bălți, pentru examinare.

6. Prin sentința din 10 noiembrie 2015, Judecătoria Bălți a încetat procesul penal în privința dlui I.Eremciuc, constatând existența altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală [art.391 alin.(1) pct.6) din Codul de procedură penală].

7. Nefiind de acord cu această soluție, dna avocat Angela Procopciuc a contestat cu apel sentința Judecătorei Bălți din 10 noiembrie 2015, solicitând casarea acesteia, cu dispunerea reluării cercetării judecătorești și a achitării dlui I.Eremciuc.

8. În cadrul ședinței de judecată dna avocat Angela Procopciuc a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolelor 52 alin.(2) pct.2) [în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#), în vigoare până la 1 august 2016], 53¹ alin.(2) lit.d) și 299² alin.(1) pct.2) din Codul de procedură penală și a articolului 3 alin.(6) din [Legea nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură.

9. Prin încheierea din 9 februarie 2018, Curtea de Apel Bălți a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale [Constituției](#) sunt următoarele:

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.”

Articolul 124

Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

Articolul 125¹

Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14 martie 2003 sunt următoarele:

Articolul 52

Atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale

[în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#), în vigoare din 27 octombrie 2012]

„[...]”

(2) Procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la alin.(1), în cadrul urmăririi penale exercită următoarele atribuții cu titlu de control ierarhic:

[...]”

2) **anulează total ori parțial, modifică sau completează, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori;**

[...]”

Articolul 53¹

Procurorul ierarhic superior [în redacția actuală]

„[...]”

(2) Procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la art.52 alin.(1), în cadrul urmăririi penale realizează următoarele atribuții pentru exercitarea controlului ierarhic:

[...]

d) **anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală;**

[...]"

Articolul 299²

Examinarea plângerii

„(1) **Plângerea se examinează de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art.299, care se aplică în mod corespunzător. În cazurile în care plângerea este admisă, procurorul ierarhic superior este în drept:**

1) să schimbe temeiul de drept al actului procesual contestat;

2) **să anuleze sau să modifice actul procesual contestat ori unele elemente de fapt în baza cărora s-a dispus actul contestat.**

(2) În cazurile în care examinarea plângerii înaintate sau a cerințelor ridicate este de competența judecătorului de instrucție, procurorul sau, după caz, procurorul ierarhic superior, în termen de 5 zile, trimite plângerea împreună cu materialele respective de urmărire penală la judecătorul de instrucție.”

12. Prevederile relevante ale [Legii nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură sunt următoarele:

Articolul 3

Principiile de organizare și de activitate ale Procuraturii și procurorului

„[...]

(4) Procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează.

(5) Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale.

(6) **În condițiile prevederilor art.13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.**

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate sunt contrare garanțiilor cu privire la independența procesuală a procurorilor, pentru că îi permit procurorului ierarhic superior să anuleze actele procurorilor ierarhic inferiori. În acest sens, având în vedere că Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești [art.124 alin.(1) din [Constituție](#)], autorul excepției susține că legalitatea deciziilor adoptate de procurori poate fi verificată doar de către instanțele de judecată. De asemenea, autorul excepției menționează că din conținutul articolelor 299-299¹ din Codul de procedură penală rezultă că ordonanțele emise de către procurorul ierarhic superior nu pot fi contestate în instanța de judecată.

14. Potrivit autorului excepției, prevederile contestate încalcă dispozițiile articolelor 114, 116 alin.(1), 124, 1251 alin.(1) din [Constituție](#).

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14 martie 2003 și a [Legii nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dna

avocat Angela Procopciuc în dosarul nr.1a-277/2016, aflat pe rolul Curții de Apel Bălți, este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

18. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolelor 52 alin.(2) pct.2) [în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#), în vigoare până la 1 august 2016], 531 alin.(2) lit.d) și 299² alin.(1) pct.2) din Codul de procedură penală și ale articolului 3 alin.(6) din [Legea nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură.

19. De asemenea, Curtea constată că autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile contestate sunt contrare prevederilor articolelor 114, 116 alin.(1), 124, 125¹ alin.(1) din [Constituție](#).

20. Cu privire la aplicabilitatea articolului 114 din [Constituție](#), care stabilește că „[j]ustiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”, Curtea observă că, potrivit dispozițiilor contestate, controlul actelor procurorilor ierarhic inferiori are loc în cadrul urmăririi penale [art.52 alin.(2) (în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#)) și art.53¹ alin.(2) din Codul de procedură penală]. Astfel, Curtea reține că prin controlul ierarhic exercitat de către procurorul ierarhic superior se realizează doar un examen intern al actelor procurorilor ierarhic inferiori sub aspectul legalității acestora, care nu reprezintă *per se* un act de înfăptuire a justiției în sensul articolului 114 din [Constituție](#) și nici nu produce o imixtiune în competența exclusivă a instanțelor judecătorești de a înfăptui justiția. Mai mult, prevederile contestate nu înlătură competența instanțelor judecătorești de a exercita un control de legalitate în privința rezultatelor controlului ierarhic, articolul 299¹ alin.(4) din Codul de procedură penală stabilind în acest sens că ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plângerea poate fi contestată în fața judecătorului de instrucție. Prin urmare, dispozițiile articolului 114 din [Constituție](#) nu sunt incidente la soluționarea prezentei excepții de neconstituționalitate.

21. De asemenea, Curtea observă că nici dispozițiile articolului 116 alin.(1) din [Constituție](#) nu își găsesc aplicabilitatea pentru soluționarea prezentei excepții, pentru că independența judecătorilor la care se referă norma constituțională nu poate fi aplicată, *mutatis mutandis*, în cazul procurorilor. De altfel, Curtea a menționat, în jurisprudența sa, că numirea Procurorului General de către Parlament, subordonarea procurorilor față de Procurorul General și numirea lor de către acesta (conform articolului 125 alin.(2) din [Constituție](#)), fără concursul Consiliului Superior al Magistraturii, constituie factori care nu permit încadrarea acestei funcții în rândul magistraților. Procurorii nu devin automat magistrați doar pentru că la procedura lor de numire participă Consiliul Superior al Procurorilor ([Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20 decembrie 2011](#), §93).

22. Cu referire la aplicabilitatea articolului 125¹ alin.(1) din [Constituție](#), care stabilește că Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și al imparțialității procurorilor, Curtea observă că autorul sesizării nu a motivat incidența normei constituționale în cazul dispozițiilor contestate. Simpla trimitere la un text din Constituție fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate nu echivalează cu un argument.

23. Cu referire la aplicabilitatea articolului 124 din [Constituție](#), „Procuratura”, Curtea constată că textul „Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești [...]” de la alineatul (1), la care face referire autorul excepției, reglementează independența „externă” a Procuraturii. Elementul principal al independenței externe a Procuraturii constă în faptul că este inadmisibil ca executivul să-i dea instrucțiuni Procurorului General sau altor procurori în cauze individuale. Însă, din examinarea argumentelor prezentate de către autorul excepției, Curtea observă că, de fapt, acesta susține neconstituționalitatea prevederilor contestate prin prisma afectării independenței procesuale a procurorilor, care echivalează cu independența „internă” a procurorilor.

24. Sub acest aspect, Curtea constată că textul articolului 124 din [Constituție](#) nu conține prevederi exprese cu privire la independența procesuală a procurorului sau cu privire la posibilitatea exercitării controlului ierarhic de către procurorii ierarhic superiori. Norma constituțională indică, în această privință, că „competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege”. Astfel, Curtea observă că art.3 alin.(4), intitulat „Principiile de organizare și de activitate ale Procuraturii și procurorului”, din [Legea nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură conține prevederi exprese referitoare la

independența procesuală a procurorului. Acest articol stabilește faptul că procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează.

25. Așadar, în lipsa unor prevederi de rang constituțional care ar garanta în mod expres independența procesuală a procurorilor, Curtea nu poate exercita un control de constituționalitate a prevederilor criticate. Raționamente similare există și în Avizul Comisiei de la Veneția cu privire la cele patru legi constituționale de modificare a Constituției Georgiei (adoptat la cea de-a 78-a sesiune plenară, 13-14 martie 2009, CDL-AD(2009)017rev, §§28-29).

26. Cu privire la imposibilitatea contestării ordonanțelor emise de către procurorul ierarhic superior în instanța de judecată, Curtea reține că în sprijinul acestor afirmații autorul excepției nu a invocat vreo normă constituțională. Pe de altă parte, Curtea observă că articolul 299¹ alin.(4) din Codul de procedură penală prevede în mod expres faptul că ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plângerea poate fi contestată la judecătorul de instrucție.

27. Prin urmare, având în vedere cele menționate mai sus, Curtea reține că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului de constituționalitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și a articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a articolului 52 alineatul (2) punctul 2) din Codul de procedură penală nr.122 din 14 martie 2003 [în redacția [Legii nr.66 din 5 aprilie 2012](#), în vigoare până la 1 august 2016];

- a articolelor 53¹ alineatul (2) litera d) și 299² alineatul (1) punctul 2) din Codul de procedură penală nr.122 din 14 martie 2003;

- a articolului 3 alineatul (6) din [Legea nr.3 din 25 februarie 2016](#) cu privire la Procuratură, ridicată de către dna avocat Angela Procopciuc, în dosarul nr.1a-277/2016, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE Mihai POALELUNGI

Nr.30. Chișinău, 29 martie 2018.